

бъде единъ и същъ: конференция, Лондонски протоколъ, освободителна война, Сан-Степански договоръ, сътне Княжество България, Источна Румелия и, божемъ, автономна Македония. Сегашното наше разбирание тогавшното положение на работитѣ е, че не е имало нужда отъ повече кърви, за да се дойде до освободителната война. Проче, напразно З. Стояновъ се лоти, та гади *Оливеници, Търновци и Врачени*, че не въстанали като Панагюрци, Пирущени и Клисурци. Бѣ врѣме когато „наша милостъ“ — пишущи тия редове — се ядосваше на себе си, гдѣто не успѣ да дигне на оржжие V революционно окрѫжение въ такъвъ размѣръ, въ какъвто Бенковски, Икономовъ и Воловъ можаха да повдигнатъ III революционно окрѫжение (Пловдивското) — бѣ врѣме, когато се ядосваше на себе си, а сега благодари на дявола, който му побѣрка (тогава) плановетѣ, и се радва, гдѣто гр. *Вратца* съ по малко жъртви откупи разорението и опустошението си. Повтаряме: **сто Вратци** да бѣха исклани и опустошени резултата на въстанието щеше да бѫде такъвъ, какъвто бѣ и безъ разрушаванието на Вратца отъ императорските войски и бashi-бозушките тѣлпи; сирѣть, достатъчно бѣ пролѣтата кръвъ въ III-то революционно окрѫжение. . . Гонимата цѣль на **апостолите** отъ Гюргевския Централенъ Комитетъ се дъстигна съ много по малко жъртви, отколкото се прѣдполагаха въ Гюргево за прѣдизвикване намѣсата на Великиятѣ държави въ разрѣшаване въпроса на българското политическо освобождение.

Бенковски бѣ добрѣ разбраълъ генералната идея на **апостолите** въ Гюргево, които рѣшиха, ако не съ **добро**, то **силомъ** да вдигнатъ българското население на бунтъ; ето защо Бенковски, когато видѣлъ отъ върха *Лисецъ* потъналото въ пожаръ тракийско поле, казалъ: „Моята цѣль е постигната вече! Въ сърдцето на тиранина азъ отворихъ такава лута рана, която никога нѣма да заздравѣе; а на Русия — нека тя заповѣда!..“ — каза той и отиде та сѣдна при кореня на единъ букъ.“ (стр. 167)

На страница 173, ето какъ автора рисува картина на общото поражение:

— „И така, щѣло трѣскаво поражение на сичките вѫзстанически пунктове въ IV окрѫгъ. Падна Клисурата, Еледжицъ плувна